

Med Justitsministerens nye lovforslag kan lovlige ytringer give op til 12 års fængsel

I september sendte Justitsministeriet et lovforslag i høring om ulovlig påvirkningsvirksomhed. Lovforslaget er en del af den handlingsplan mod ”udenlandske påvirkningsoperationer”, som regeringen satte i værk i september 2018.

Trykkefrihedsselskabet er også på høringslisten, og her følger selskabets bemærkninger til de påtænkte ændringer af straffelovens § 108, den såkaldt ”milde spion-paragraf”:

Hermed fremsender Trykkefrihedsselskabet foreningens bemærkninger til Justitsministeriets udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven (ulovlig påvirkningsvirksomhed)

Der er med den påtænkte ændring af straffelovens § 108 fremsendt et lovforslag, der både indebærer et helt uacceptabelt indgreb i grundlæggende frihedsrettigheder (ytringsfriheden) og desuden er så dårligt afgrænset og diffust i sit sigte, at det i realiteten vil være umuligt at håndhæve den påtænkte udvidelse af straffelovens § 108.

Det er i sig selv en problematisk formulering, når Justitsministeriet angiver at ville kriminalisere, den der hjælper eller sætter ”...en fremmed efterretningstjeneste i stand til at virke inden for den danske stats område ved at udøve påvirkningsvirksomhed med henblik på at påvirke beslutningstagning eller den almene meningsdannelse.”

Dermed omfatter lovforslaget ikke alene meningstilkendegivelser i avisernes debatspalter og samtlige politiske blogs, men også hovedparten af den kommunikation, der finder sted på de sociale medier. Det vil potentielt kriminalisere enhver, der har eller promoverer holdninger, der kunne tænkes at være sammenfaldende med ”fremmede efterretningstjenester”.

Paradoksalt nok leverer Justitsministeriet selv i sin høringsskrivelse et oplagt eksempel på lovforslagets nærmest absurde indhold og rækkevidde, hvor et analyseinstitut indgår en aftale med en fremmed efterretningstjeneste om ”...at udføre en påvirkningsoperation rettet mod danske brugere af sociale medier med det formål at påvirke den almene opfattelse af NATO-samarbejdet negativt”.

I eksemplet argumenterer Justitsministeriet herefter for, hvordan såvel analyseinstituttet, programmøren og alle de facebook-brugere, der deler den negative

information efter omstændighederne kan pådrage sig strafansvar. Og vel at mærke et strafansvar, der skærpet kan give op til 12 års fængsel.

At Justitsministeriets krav om forsæt til ”samtlige objektive momenter” gør det nærmest umuligt at løfte bevisbyrden for, at en facebook-bruger har haft til hensigt at samarbejde med en fremmed efterretningstjeneste, fjerner ikke det helt grundlæggende problem: At man med lovforslaget kriminaliserer fuldstændig lovlige holdninger og ytringer.

Det er helt legalt både at tænke og ytre sig negativt om NATO, EU, FN, Folketing og alle andre offentlige nationale og internationale myndigheder og organisationer. Og det er i den sammenhæng fuldstændig underordnet, om kritikken oprindelig er grundet i fake news plantet af en fremmed efterretningstjeneste. En lovlig ytring er en lovlig ytring uanset hvem, der fremsætter den. Og det er også helt lovligt at forsøge at påvirke andre med sine meninger, hvor besynderlige de end kan forekomme og uanset hvilken lusket bagtanke man end kan have. Det er en grundlæggende præmis for, at vi kan fastholde et frit og åbent demokrati og det er samtidig med til at skærpe den enkelte borgers kritiske sans, hvilket er en uvurderlig kvalitet i et komplekst, demokratisk retssamfund.

Bliver det påtænkte lovforslag vedtaget, vil det ikke alene betyde et uacceptabelt indgreb i ytringsfriheden – det vil også være fuldstændig uigennemskueligt for borgeren, hvornår en ellers helt legal meningstilkendegivelse bliver omdannet til et forsøg på at hjælpe russerne med at sprede løgne.

Lovforslaget er et makværk. Ikke på grund af embedsværkets udarbejdelse, men på grund af de politiske intentioner bag lovforslaget: Det er ikke muligt at lovgive sig ud fake news, internet-trolle og påvirkningsforsøg på sociale medier, og selvom Trykkefrihedsselskabet anerkender, at det kan være irriterende, når fremmede efterretningstjenester mv. spreder misinformation, så står generne ved påvirkningsforsøgene slet ikke mål med de voldsomme indgreb forslaget lægger op til.

Det er derfor Trykkefrihedsselskabets indstilling, at Justitsministeren undlader at fremsætte lovforslaget og i stedet stoler på befolkningens kritiske sans og evne til at skelne rigtigt fra forkert.